

ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ – ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ БЕРДИЧЕВА

Скавронський П.С., науковий кореспондент
*лабораторії географічної та економічної освіти Інституту
педагогіки НАПН України, вчитель географії, загальноосвітня школа I-
III ступенів
№ 11 м. Бердичева Житомирської обл.*

Сталий розвиток визначено ООН як основний напрям розвитку людської цивілізації на XXI століття, альтернативи йому немає. Ідеї сталого розвитку були офіційно проголошені на Міжнародній конференції з навколишнього середовища і розвитку у Ріо-де-Жанейро (Саміт Землі) United Nations Conference on Environment and Development (Earth Summit), Rio de Janeiro у 1992 р. Ця конференція розглядала оточуюче середовище і соціально-економічний розвиток як взаємопов'язані і взаємозалежні області. У головному документі, прийнятому на цій конференції, «Порядку денному на XXI століття», що розглядався в якості програми всесвітнього співробітництва, сталий розвиток пов'язується з гармонічним досягненням наступних цілей: високої якості навколишнього середовища і здорової економіки для всіх народів світу; задоволенні потреб людей і збереженні сталого розвитку протягом тривалого періоду.

Сталий розвиток базується на благородній гуманній ідеї поліпшення якості життя нинішнього й майбутнього поколінь. Сталий розвиток означає інтегрування і баланс економічних, соціальних, екологічних, інституційних та інноваційно-технологічних компонентів з тим, щоб максимізувати благополуччя людини в нашому сьогоденні без ускладнення можливостей для майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Складовими сталого розвитку є, звичайно, не тільки економічний ріст і екологічна безпека, а й соціальний і культурний розвиток, зміцнення громадянського суспільства, демократії, повернення людських прав і свобод. Системне узгодження та збалансування цих складових – завдання величезної складності [1; 4].

Концепція сталого розвитку з'явилася в результаті об'єднання трьох основних точок зору: економічної, соціальної та екологічної. Концепція стосується не лише кожної держави зокрема, але й кожного міста розташованого на її території. Завдання даної публікації – показати значення соціально-економічного розвитку міста Бердичева для його сталого розвитку в період економічної кризи в суспільстві.

Бердичів – місто обласного підпорядкування, районний центр Бердичівського району, найбільший після Житомира населений пункт області, розміщене в південній частині Житомирщини на відстані 43 км від обласного центру. Бердичів має вигідне економіко-географічне

положення, сприятливі природні умови, зручні транспортні шляхи. Тут перетинаються залізничні магістралі Одеса – Санкт-Петербург та Київ – Козятин – Шепетівка – Львів (з продовженням на захід і схід – у зарубіжжя). Бердичів – вузол шосейних шляхів. Площа міста – 35,33 кв. км. Головною водною артерією є річка Гнилоп’ять.

Вперше населений пункт Бердичів згадується в історичному документі 1545 р. в люстрації (переписі населених пунктів) Київського воєводства як власність Василя Тишкевича. Внаслідок вдалого географічного положення Бердичів у XVIII ст. став значним центром торгівлі. В 1845 р. Бердичів отримав статус повітового міста. Тут на той час проживала 41 тис. мешканців, а в Києві – лише 50 тис. Місто відзначалося високою торгівельною обізнаністю і активністю членів єврейської громади. Щороку в Бердичеві проводилось 10 великих ярмарок, які за рівнем обороту товару співставленні з Лейпцигськими. На початку нинішнього століття у Бердичеві діяло вже 27 промислових підприємств, функціонували кінний трамвай і телефон, мешкало більш як 80 тис. чоловік населення, працювало більше десяти навчальних закладів різного типу, театр [3].

Чисельність населення міста станом на 1 грудня 2011 р. становить 78844 осіб, що на 303 особи менше ніж на цей же період минулого року. 59,2% населення працездатного віку. Серед жителів міста переважають жінки: на кожну тисячу жінок припадає 844 чоловіки.

Нині промисловість міста включає 27 підприємств. За 11 місяців 2011 р. ними реалізовано споживачам продукції на 812,3 млн. грн., що на 44,9% більше відповідного періоду минулого року. Питома вага збиткових підприємств за 10 місяців 2011 р., порівняно з минулим роком, скоротилась з 42,9% до 36,4%. Покращився фінансовий результат за всіма видами економічної діяльності підприємств, який вперше за останні роки склав 18,2 млн. грн.

Протягом 2011 р. підприємствами міста значна увага приділялася модернізації існуючих виробництв, оновленню матеріальної бази та розширенню асортименту продукції, на що підприємствами міста виділено понад 10 млн. грн.:

— підприємство ТОВ «ГІС Полісся» ввело в дію новий виробничий комплекс (склад сировини, склад готової продукції та цех із виробництва фурнітури, створено нові робочі місця);

— триває будівництво м’ясопереробного цеху (ТОВ «ІНКО-ФУД Україна»).

— на ПАТ «Бердичівська фабрика одягу» встановлено нове обладнання – спеціальний автомат для пошиття піджаків.

— на ТОВ «Бердичівський хлібозавод» введено в експлуатацію нарізувач готової продукції та пакувальний апарат.

— на ТОВ «Бердичівпиво» проведено переоснащення обладнання

сироповарильного відділення, цеху розливу, впроваджено триступеневу очистку води.

У 2011 р. спостерігався ріст накопичених іноземних інвестицій, який склав 18,2 млн. дол.

Інвестиції в основний капітал по місту за січень-вересень 2011 р. склали 54,6 млн. грн., що на 10,2% більше відповідного періоду минулого року.

У місті працює іноземний капітал з 14 країн світу. Найбільші вкладення належать нерезидентам з Кіпру, Італії, Великої Британії та Франції, на які припадає 74,1% обсягу інвестицій м. Бердичева (13,5 млн. дол. США). В інвестиційному співробітництві бере участь 29 підприємств міста.

На обліку служби зайнятості перебувають 1615 незайнятих громадян, що на 2% менше, ніж за попередній рік. Кількість зареєстрованих безробітних, порівняно з відповідним періодом минулого року, зменшилась на 3%.

Протягом 2011 р. у місті відкрито: 11 нових об'єктів сфери торгівлі (загальна мережа – 515 об'єктів); 1 підприємство ресторанного господарства (загальна мережа – 89 об'єктів); 2 об'єкти сфери послуг (загальна мережа – 289 об'єктів); 3 аптеки (загальна мережа – 45 об'єктів).

Введено в експлуатацію сучасний готельний комплекс «Дежа Вю» (категорія чотири зірки). Завершено будівництво комплексу «Оноре де Бальзак». Завершено будівництво Торгово-офісного центру будівельного управління № 7 та благоустрій його території. Добудовано приміщення та відкрито магазин продовольчих товарів по вул. Леніна. Завершується будівництво радіотелевізійної передавальної станції. Розпочато будівництво спортивного комплексу (Бердичівський медичний коледж). Розпочато будівництво 60-квартирного житлового будинку по вул. Братів Михеєвих. За 2011 р. введено в експлуатацію 9 тис. 553 кв. м житла.

За 2011 р. міська лазня надала послуг миття в кількості – 67151, в тому числі пільгових – 27204, що склало 44% від загальної кількості відвідувачів.

По захисту прав споживачів протягом 2011 р. розглянуто 343 звернення, повернуто коштів на суму 138,8 тис. грн.

Житлово-комунальне господарство міста налічує 17 підприємств і організацій в яких працює 1,5 тис. осіб. За 2011 р. галуззю було освоєно 17,7 млн. грн., з них 9,2 млн. грн. з державного бюджету та 8,5 млн. грн. з міського бюджету.

З фонду розвитку міського бюджету на житлово-комунальне господарство міста було спрямовано коштів на загальну суму – 60 млн. грн.; на благоустрій – 1,785 млн. грн., на упорядкування доріг – 0,677 млн. грн.

В КП «Бердичівтеплоенерго» працює 19 котелень і 7 бойлерних, які обслуговують 278 багатоквартирних будинків, заклади освіти і охорони здоров'я. Довжина теплових мереж 54,66 км.

В МК ВЖРЕП № 3 працює 2 квартальні котельні та 3 центральних теплових пункти.

МКП «Бердичівводоканал» експлуатує 167,8 км водогінних мереж, 72,5 км каналізаційних мереж, 5 насосних станцій 2-го підйому, 13 каналізаційних насосних станцій, 35 свердловин. За 2011 р. встановлено 2060 лічильників обліку води для населення. Продовжується робота по заміні аварійних каналізаційних та водопровідних мереж. Завершено будівельно-монтажні роботи на фільтрувальній станції. Всього з початку будівництва освоєно 26,2 млн. грн., з них: 18,7 млн. грн. з державного бюджету і 7,5 млн. грн. з місцевого бюджету.

У 2011 р. виділені і освоєні кошти в сумі 1461,162 тис. грн. для реалізації інвестиційного проекту по технічному переоснащенню ліфтів у житлових будинках. На ці кошти було замінено шість ліфтів у шести будинках міста.

Дорожнє господарство міста налічує 237,6 км вулиць, провулків, проїздів та доріг, з них: 15,9 км доріг загальноміського значення, 24,3 км – державного значення, 29,0 км – районного значення, 168,4 км – місцевого значення. У 2011 р. за рахунок коштів міського бюджету проведено капітальний ремонт проїзної частини вулиць (1146,5 тис. грн.), поточний ремонт (526,0 тис. грн.), капітальний ремонт тротуарів та внутрішньобудинкових проїздів житлових будинків (634,1 тис. грн.). Проведено поточний ремонт дренажних і водопропускних пристроїв, грейдеравання, відремонтовано та встановлено 135 шляхових знаків. Проведено 1-й етап робіт із впровадження системи зовнішнього відеоспостереження. Триває капітальний ремонт площі Жовтневої (виконано робіт на суму 284,234 тис. грн.).

Здійснено в місті капітальний ремонт внутрішньобудинкових теплових мереж (50 тис. грн.), гідрохімічну прочистку внутрішньобудинкових теплових мереж (50 тис. грн.), гідродинамічну прочистку зовнішніх каналізаційних мереж (100 тис. грн.), капітальний ремонт вузлів обліку теплової енергії на котельнях (124.42 тис. грн.).

Проведено поточний ремонт вуличного освітлення (100 тис. грн.), замінено 5706 світильників та 1,2 км мереж освітлення. Капітально відремонтовано чотири контейнерні майданчики (13,8 тис. грн.).

Протягом 2011 р. видалено 142 аварійних дерев, кронують і омолоджено більше 500 дерев, висаджено 150 саджанців.

У 2011 р. м. Бердичів зайняв I місце на обласному етапі Всеукраїнського конкурсу «Населений пункт найкращого благоустрою»

і підтримки громадського порядку».

У місті збережено мережу освітніх закладів. Нині працюють 12 дошкільних навчальних заклади (3303 дітей), 15 загальноосвітніх шкіл (7530 учнів), 4 позашкільних заклади (3903 дітей), 3 професійно-технічних училища, 3 вищі навчальні заклади I-II рівня акредитації: Бердичівський коледж промисловості, економіки та права (1600 студентів), Бердичівський педагогічний коледж (594 студенти), Бердичівський медичний коледж (760 студентів).

Охоплення дошкільною освітою у Бердичеві дітей 3-6 років сягає 98%.

В Бердичеві працюють міський Палац культури ім. О. Шабельника, музична та художня школи, Музей історії м. Бердичева, Централізована бібліотечна система (8 бібліотек), ТОВ «Парк культури і відпочинку ім. Т. Шевченка», кінотеатр ім. Фрунзе. На утримання закладів культури в 2011 р. виділено 7 млн. 99 тис. грн. [2].

Отже, нинішній соціально-економічний розвиток м. Бердичева є запорукою як його сталого розвитку, так і головним напрямком роботи по виходу з економічної кризи.

1. Буркинський Б. В. Економіко-екологічне основи регіонального природопольовання и розвитку // ИПРЭИ НАН України / Буркинський Б.В., Степанов В.Н., Харичков С.К. – Одеса: Фенікс, 2005. – 575 с.

2. Звіт міського голови Василя Мазура перед територіальною громадою м. Бердичева про підсумки соціально-економічного розвитку міста за 2011 р. // Бердичівські новини. – 2012. – № 5. – 2-8 лютого.

3. Скавронська О.П., Скавронський П.С. Соціально-економічні особливості розвитку Бердичева // Історія України. Маловідомі імена, події, факти (Збірник статей). Випуск 15. – Київ-Донецьк: Рідний край, 2001. – 228 с.

4. Україна. Сталий розвиток 2007. Загальноукраїнський проєкт. – Київ, 2008. – 540 с.

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали

III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 106-110.